

Uniunea Africană

- [Despre UA](#)
- [Studiu de caz: Darfur](#)

Despre UA

Uniunea Africană

Uniunea Africană (UA) este o entitate continentală formată din cele 55 de state membre care alcătuiesc țările continentului african. A fost oficial lansată în 2002 ca succesoare a Organizației Unității Africane (OUA, 1963-1999)[1]. UA își propune să protejeze securitatea continentului, mai degrabă decât suveranitatea statelor individuale. Cu toate că UA se încă se luptă să reformeze organele sale de guvernare, joacă un rol din ce în ce mai vizibil în menținerea păcii. Cel mai recent, UA a trimis trupe de menținere a păcii în Somalia și Darfur, cea din urmă reprezentând o operațiune istorică de menținere a păcii împreună cu Națiunile Unite. Experții spun că UA are încă mult de parcurs înainte de a fi pe deplin funcțională și exprimă îngrijorări cu privire la povara și așteptările care au fost impuse organizației până în prezent[2].

În 2002, OUA s-a transformat în UA. OUA, fondată în 1963 pe principiile suveranității statelor și non-ingerinței. Organizația a fost înființată pentru a promova unitatea și solidaritatea țărilor africane, pentru a apăra suveranitatea membrilor, pentru a eradica toate formele de colonialism, pentru a promova cooperarea internațională având în vedere Carta ONU și Declarația Universală a Drepturilor Omului, și pentru a coordona și armoniza politicile economice, diplomatice, educaționale, de sănătate, de asistență socială, științifice și de apărare ale statelor membre[3]. OUA a fost criticată pe parcursul anilor '90 pentru lipsa sa de intervenție în timpul crizelor din Rwanda, Republica Democrată Congo și Somalia. Frustrarea față de lipsa de eficacitate a condus liderii africani, conduși de liderul libian Muammar el-Qaddafi, să lanseze Uniunea Africană, o entitate cu o structură modelată după cea a Uniunii Europene. Cincizeci și trei de țări din Africa sunt membre ale UA (Maroc este singura țară africană care nu face parte), iar sediul acesteia se află la Addis Abeba, Etiopia[4]. Viziunea Uniunii Africane este aceea de "o Africă integrată, prosperă și pașnică, condusă de proprii săi cetățeni și reprezentând o forță dinamică în arena globală." Această viziune a unei Africi noi, orientată spre viitor, dinamică și integrată, se vrea a fi pe deplin realizată printr-o luptă neobosită pe mai multe fronturi și ca un efort pe termen lung. UA a schimbat accentul de la susținerea mișcărilor de eliberare în fostele teritorii africane sub colonialism și apartheid[5], așa cum a fost prevăzut de OUA începând din 1963 și Actul Constitutiv, la o organizație care conduce dezvoltarea și integrarea Africii[6]. Printre obiectivele UA se numără: Realizarea unei mai mari unități și solidarități între țările africane și popoarele Africii; apărarea suveranității, integrității teritoriale și independența statelor membre, accelerarea integrării politice și socio-economice a continentului; promovarea și apărarea pozițiilor comune ale Africii cu privire la problemele de interes pentru continent și popoarele sale; încurajarea cooperării internaționale, luând în considerare Carta Națiunilor Unite și Declarația Universală a Drepturilor Omului etc[7].

Principalele componente ale Uniunii Africane sunt: Adunarea, compusă din șefii de stat și de guvern. Adunarea este organul suprem al Uniunii. Printre funcțiile sale se numără stabilirea politicilor comune, elaborarea bugetului și alegerea Președintelui UA; Comisia, care este formată din comisari responsabili pentru diferite domenii de politică, cum ar fi dezvoltarea economică, afacerile sociale și apărarea; Consiliul pentru Pace și Securitate: Acest consiliu este responsabil de promovarea și apărarea păcii, securității și stabilității pe continentul african; Parlamentul Pan-African: Parlamentul este un organism ales care reprezintă ramura legislativă a UA și este responsabil pentru aprobarea legilor și rezoluțiilor[8].

UA se confruntă cu mai multe provocări în eforturile sale de a promova unitatea, dezvoltarea și integrarea între statele membre. Unele dintre problemele cheie includ: Nivele ridicate de datorii și creșterea prețurilor la alimente: țările din întreaga Africa se vor confrunta cu nivele ridicate de datorii, creșterea prețurilor la alimente și nemulțumire populară în anii următori[9].

Instabilitate politică și schimbări de conducere: Focusul UA pe gestionarea și medierea crizelor politice este esențial, având în vedere schimbările frecvente de conducere și procesele neregulate care duc adesea la violență[10].

Capacitate managerială limitată și independență financiară redusă: Structura complicată a UA, capacitatea managerială limitată și lipsa independenței financiare au contribuit la ineficiența sa și la lipsa de responsabilitate[11].

Diviziunea muncii între UA și comunitățile economice regionale: Diviziunea muncii între UA și comunitățile economice regionale rămâne neclară, ducând la responsabilități care se suprapun și la potențiale ineficiențe[12].

Subutilizarea sau subdezvoltarea instrumentelor comune de politică: UA dispune de mai multe instrumente de politică, cum ar fi Forța Africană de Rezervă și Carta Africană a Drepturilor Omului, care sunt fie subutilizate, fie subdezvoltate[13].

Guvernare și conducere: Tipul de guvernare în țările membre afectează guvernarea uniunii, iar angajamentul liderilor africani rămâne un obstacol important pentru renașterea africană[14].

În ciuda acestor provocări, Uniunea Africană (UA) a obținut progrese semnificative în domenii precum menținerea păcii, comerțul și stabilitatea politică. Cu toate acestea, soluționarea acestor probleme este esențială pentru ca UA să își atingă obiectivele și să își valorifice în întregime potențialul ca un factor catalizator pentru dezvoltarea și integrarea africană.

[1] <https://au.int/en/overview>, accesat la data de 06.01.2024, ora 17 :38.

[2] Stephanie Hanson, *The African Union*, CFR, 2008, p. 1.

- [3] <https://www.nti.org/education-center/treaties-and-regimes/african-union-au/>, accesat la data de 06.01.2024, ora 18.05.
- [4] Stephanie Hanson, *Op. cit.*, p. 1.
- [5] *Termen de origine afrikaans și olandeză, care se referă la politica oficială de segregare rasială și discriminare instituționalizată care a fost implementată în Africa de Sud între anii 1948 și 1994.*
- [6] <https://au.int/en/au-nutshell>, accesat la data de 06.01.2024, ora 18 :13.
- [7] *Ibidem*, accesat la data de 06.01.2024, ora 19:03
- [8] <https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/the-african-union-au/>, accesat la data de 06.01.2024, ora 19.09.
- [9] <https://www.gisreportsonline.com/r/the-african-unions-20-years-the-record-and-new-challenges/>, accesat la data de 06.01.2024, ora 19:19.
- [10] *Ibidem*, accesat la data de 06.01.2024, ora 19:20.
- [11] <https://africacenter.org/spotlight/african-union-20-much-accomplished-more-challenges-ahead/>, accesat la data de 06.01.2024, ora 19:22.
- [12] <https://theconversation.com/pan-africanism-remains-a-dream-four-key-issues-the-african-union-must-tackle-199791>, accesat la data de 06.01.2024, ora 19:24.
- [13] *Ibidem*, accesat la data de 06.01.2024, ora 19:24.

[14] <https://www.american.edu/sis/news/the-african-union-has-had-a-shaky-two-decades-but-problems-can-be-solved.cfm>, accesat la data de 06.01.2024, ora 19:25.

Studiu de caz: Darfur

Criza din Darfur

Criza din Darfur, care a izbucnit în 2003, a devenit o problemă serioasă care a pus la încercare pacea mondială, reprezentând unul dintre cele mai critice cazuri de testare atât pentru organizațiile regionale, cât și pentru organizațiile internaționale, în special Uniunea Africană (UA) și Națiunile Unite (ONU), custozii păcii și securității. Ceea ce părea a fi o simplă luptă împotriva perceputei dominații a populației non-arabe asupra populației arabe din Darfur a luat o dimensiune internațională cu consecințe pentru pacea și securitatea internațională. Ca rezultat al crizei, au fost raportate peste 300.000 de decese și mai mult de 2 milioane de persoane au fost strămutate, alături de alte abuzuri umanitare, cum ar fi violul femeilor, răpirea femeilor și copiilor, furtul de proprietăți precum vitele[1]. Criza Darfur este una lungă și necesită o lucrare în întregime. În acest studiu de caz, mă voi limita la implicarea UA în colaborarea cu ONU pentru a menține pacea și securitatea în regiune. Oferind această informație de context, actorii regionali și internaționali au desfășurat mai multe inițiative de pace pentru a pune capăt violenței. Una dintre acestea a fost înființarea unei misiuni de menținere a păcii a Uniunii Africane - Misiunea Africană în Sudan (AMIS), în urma semnării Acordului Umanitar de Încetare a Focului la 8 aprilie 2004. AMIS a primit mandatul de a furniza observatori militari pentru a monitoriza și raporta asupra încetării focului: o forță armată pentru a proteja civili și lucrătorii umanitari care furnizează asistență umanitară[2].

La 9 noiembrie 2004, guvernul Sudanului și cele două grupuri de rebeli principale, Mișcarea pentru Dreptate și Egalitate (JEM) și Armata pentru Eliberarea Sudanului (SLA), au semnat două acorduri de pace pe termen scurt cu scopul de a avansa în încheierea conflictelor. Primul pas făcut de Uniunea Africană către referendum a fost tratatul care stabilea o zonă de interdicție de zbor deasupra zonelor controlate de rebeli din Darfur, o măsură menită să pună capăt bombardamentelor satelor rebelilor din regiune de către armata sudaneză pentru a deschide calea pentru negocieri. Al doilea acord oferea agențiilor internaționale de ajutor umanitar acces nelimitat în regiunea Darfur. Acordurile au fost rezultatul negocierilor de pace sponsorizate de Uniunea Africană desfășurate la Abuja, începând cu 25 octombrie 2004[3]. Pentru a sprijini acordul cuprinzător de pace semnat de guvernul Sudanului și Mișcarea de Eliberare a Poporului Sudanului la 25 octombrie 2004, pentru a îndeplini anumite funcții legate de asistența umanitară, protecție, promovarea drepturilor omului și pentru a sprijini AMIS, UA a scris Consiliului de Securitate al ONU pentru a interveni în situația de securitate din regiunea Darfur. Astfel, Consiliul de Securitate al ONU a înființat Misiunea Națiunilor Unite în Sudan (UNMIS) prin rezoluția 1590 la 24 martie 2005, deoarece Consiliul de Securitate a considerat că situația din Darfur reprezintă o amenințare la adresa păcii și securității internaționale[4]. Într-o încercare ulterioară, Uniunea Africană a sponsorizat alte discuții între forțele implicate și reprezentanții ONU în cadrul întâlnirii de la Abuja, Nigeria. Conducătorul militar al JEM, Mohamed Saleh, a susținut că întregul Sudan de Sud a decis să se separe de Sudan. Pentru el, aceasta este singura soluție la criză. În răspuns, șeful armatei de atunci a afirmat că dorințele și preferințele sud-sudanezilor, care sunt direct afectați, reprezintă interesul Uniunii Africane și al întregului sistem internațional iubitor de pace[5]. Între timp, ambele părți au semnat decizia pentru desfășurarea unui referendum pentru a determina interesele

poporului, cu acordul de a implementa tratatul de încetare a focului. Acesta a marcat sfârșitul celui de-al Doilea Război Civil din Sudan[6]. Cu toate acestea, desfășurarea trupelor de menținere a păcii ale Uniunii Africane în 2004 sub AMIS s-a confruntat cu provocări serioase, în special cele legate de resurse umane și financiare[7].

Această situație a condus la Operația Hibridă a Națiunilor Unite și Uniunii Africane în Darfur (cunoscută prin acronimul său UNAMID) a fost o misiune de menținere a păcii comună a Uniunii Africane (UA) și Națiunilor Unite (ONU), aprobată oficial prin Rezoluția 1769 a Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite la 31 iulie 2007, pentru a aduce stabilitate în regiunea Darfur din Sudan, afectată de război, în timp ce negocierile de pace pentru pace continuau[8]. Este demn de menționat faptul că Rezoluția 1769 a Consiliului de Securitate este intonată sub incidența capitolului VII din Carta ONU, care implică faptul că în regiunea Darfur există agresiune[9].

În analizarea impactului AMIS asupra construirii păcii în Sudan, este necesar să se evalueze eficacitatea misiunii UA în abordarea factorilor de conflict. În ansamblu, misiunea a fost nereușită din cauza eșecului UA de a aborda problemele de dezarmare și demobilizare a forțelor Janjaweed(arabi), precum și eșecul de a rezolva problemele legate de teren și resursele de apă, și luptele naționale în desfășurare. Prin analizarea acordului de la Abuja din 2005, se poate observa că focusul UA este de a opri ostilitățile și a dezarma fracțiunile militare din Sudan, ceea ce în niciun fel nu abordează rădăcinile conflictului. Oprirea conflictului reprezintă doar o zgârietură la suprafața problemei, care necesită o reevaluare a intereselor părților și a obiectivelor pe care încearcă să le atingă. Pentru ca părțile să înceteze ostilitățile, ele trebuie să primească ceva în schimb, cum ar fi protecția militară a civililor împotriva abuzurilor guvernamentale, ceea ce AMIS nu a putut oferi din cauza numărului insuficient de trupe, precum și prezența ofițerilor din Sudan în cadrul misiunilor de menținere a păcii în Darfur[10].

În ciuda eșecului AMIS de a opri violența din Sudan, prezența sa în Darfur a fost benefică populației civile aflate sub supravegherea sa[11]. UA trebuie să fie creditată pentru eforturile sale de a interveni în conflict datorită faptului că "este singura organizație regională sau internațională din lume care recunoaște explicit dreptul de a interveni într-un stat membru din motive umanitare și de drepturile omului"[12]. Istoria arată că statele sunt de obicei mai susceptibile să se implice în conflicte militare decât în cele umanitare, cum ar fi cazurile Rwanda sau Bosnia. O astfel de inacțiune ar putea fi justificată de lipsa unei definiții concrete și solide a unei crize umanitare de către comunitatea internațională. Multe organizații internaționale orientate spre intervenție au în vedere atât referiri la atacuri militare sau invazii, cât și la masacre în desfășurare. Dimpotrivă, UA în statutul său recunoaște importanța intervenției în crize umanitare, care pare să fie în creștere în secolul XXI datorită agravării problemelor în curs, de obicei centrate pe drepturi, teren și/sau acces și distribuție a resurselor. Chiar și misiunea cu un număr redus de trupe ale UA a oferit siguranță pentru un număr de civili aflați sub supravegherea sa, în ciuda absenței unui mandat clar și a instrucțiunilor privind modul de reacționare la uciderea civililor[13].

În concluzie, deși Uniunea Africană (UA) a demonstrat o atitudine proactivă în abordarea crizei din Darfur, intervenția sa a fost în cele din urmă împiedicată de resursele slabe și de voința politică scăzută. Capacitatea limitată a organizației și dependența sa financiară au ridicat întrebări cu privire la eficacitatea sa în abordarea unor conflicte atât de complexe. Criza din Darfur servește ca un studiu de caz critic pentru evaluarea rolului UA în rezolvarea conflictelor și a provocărilor cu care se confruntă în îndeplinirea mandatului său privind menținerea păcii și securitatea în Africa.

[1] Adeniji, Adeyinka Samson, Agaba Halidu și Jacob Nda James, "The United Nations/African Union Intervention in the Darfur Conflict (2007-2010): Achievements, Challenges, and Lessons For Future", Global Journal of Arts, Humanities and Social Sciences 3.8, 2015, p. 64.

[2] United Nations Security Council, RES. 1556, 30 iulie 2004, S/RES/1556.

[3] Agaba, Halidu, "The African Union and Conflict Management in Africa: A STUDY OF THE DARFUR CRISIS", WuKari International Studies Vol.6, No.1, 2022, p. 14.

[4] United Nations Security Council, RES. 1590, 24 martie 2005, S/RES/1590.

[5] Agaba, Halidu, *Op. cit.*, p. 16.

[6] *Ibidem*, p. 16.

[7] Adeniji, Adeyinka Samson, Agaba Halidu și Jacob Nda James, *Op. cit.*, p. 65.

[8]
https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations%E2%80%93African_Union_Mission_in_Darfur#cite_note-UN_SRES17692007-1, accesat la data de 06.01.2024, ora 20:40.

[9] United Nations Security Council (UNSC), RES. 1769 (31 iulie 2007), UN Doc S/RES/1373.

[10] Boris S. Nikitin, "The Positive Impact of African Union Forces in Darfur.", Inquiries Journal/Student Pulse 2.01, 2010, p. 3.

[11] Adeniji, Adeyinka Samson, Agaba Halidu și Jacob Nda James, *Op. cit.*, p. 76.

[12] Roberta, Cohen și William, O'Neill. "Last Stand in Sudan", Bulletin of the Atomic Scientists, martie, 2006, p. 52, *apud* Boris S. Nikitin, "The Positive Impact of African Union Forces in Darfur.", Inquiries Journal/Student Pulse 2.01, 2010.

[13] Boris S. Nikitin, *Op.cit.*, p. 3.
